

Góralski, Wojciech

Rekolekcje kapłańskie w diecezji płockiej w latach 1905-1939

Studia Płockie 14, 211-218

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Wojciech Góralski

**REKOLEKCJE KAPŁAŃSKIE W DIECEZJI PŁOCKIEJ
W LATACH 1905—1939****WSTĘP**

Institucja rekolekcji kapłańskich została usankcjonowana normami prawa powszechnego dopiero pod koniec XVII i na początku XVIII w. Początkowo dotyczyły one jedynie kapłanów zakonnych. Dopiero encyklika Benedykta XIV z 3 grudnia 1740 r. „Ubi primum” zobowiązywała wszystkich kapłanów, tak zakonnych, jak i diecezjalnych, do odprawiania ćwiczeń rekolekcyjnych. Szereg późniejszych dokumentów Stolicy Apostolskiej zawiera szczególne wskazania normujące tę dziedzinę.¹

Sprawa rekolekcji dla kapłanów znalazła swoje odbicie w ustawodawstwie partykularnym diecezji płockiej pod koniec XVIII w.² Biskup Michał Jerzy Poniatowski określa mianowicie stronę formalną tych ćwiczeń duchownych, zobowiązując kapłanów do corocznego ich praktykowania.³ Można przypuszczać, iż polecenie to, podobnie jak w innych diecezjach, nie zostało początkowo w pełni zrozumiane.⁴

W dniu 11 czerwca 1885 r. konsystorz płocki wydał rozporządzenie, mocą którego wyznaczeni w danym roku kapłani winni odprawić rekolekcje w Płocku, inni zaś — w dowolnym czasie, pod kontrolą dziekana.⁵ Sytuacja Kościoła pod zaborem rosyjskim po 1864 r. spowodowała jednak, iż tego rodzaju zarządzenie nie mogło być wprowadzone w życie. Dopiero z dniem 1 października 1908 r., na terenie Warszawskiej Generalnej Guberni został oficjalnie zniesiony, praktycznie nieobowiązujący od 1905 r., zakaz odprawiania rekolekcji kapłańskich, o ile stanowiły one jeden z elementów kultu Bożego i nie miały charakteru publicznego.⁶

¹ S. Mystkowski, Rekolekcje kapłańskie w prawie kościelnym, „Ateneum Kapłańskie” 43 (1939) s. 166—170.

² Zob. M. Grzybowski, Formacja intelektualna i moralna duchowieństwa diecezji płockiej w czasach rządów bpa M. J. Poniatowskiego (1773—1785), „Studia Płockie” 4 (1976) s. 82.

³ Tamże, s. 84. Według „Rozporządzenia dla duchowieństwa diecezji płockiej względem corocznych rekolekcji” bpa Poniatowskiego, ćwiczenia te miały trwać 5 dni. Za zwolnionych uznał prawodawca jedynie kapłanów chorych, którzy przedłożyli zaświadczenia lekarskie. Podaje się również miejsce odprawiania rekolekcji, wskazuje dokładny ich przebieg oraz szereg szczegółowych ustaleń.

⁴ Zob. Stanu duchownego obowiązki. W: Encyklopedia Kościelna Nowodworskiego, t. 26, Warszawa 1903, s. 434.

⁵ W. Peśki, Najnowsze ustawodawstwo diecezji płockiej, „Wiadomości Pasterskie” 11 (1905) s. 728.

⁶ Zob. Zbiór cyrkularzy i rozporządzeń państwowych, Płock 1914, s. 33.

1. OKRES 1905—1926

Pierwszą wzmiankę o rekolekcjach kapłanów diecezji płockiej po r. 1905 zawiera list biskupa Apolinarego Wnukowskiego (1904—1908) z 25 marca 1907 r., skierowany do duchowieństwa, w którym rządca diecezji wzywa kapłanów na rekolekcje do Płocka.⁷ Kolejne tego rodzaju wezwanie zawiera rozporządzenie biskupa Antoniego Juliana Nowowiejskiego (1908—1933) z 7 czerwca 1909 r. Podane są tam terminy dwóch turnusów rekolekcyjnych odbywających się w Płocku.⁸

W 1910 r., z uwagi na restaurację budynków Seminarium Duchownego, gdzie odbywały się ćwiczenia rekolekcyjne, rekolekcje kapłańskie zostały zawieszane. Biskup Nowowiejski przyznaje wprawdzie, że według obowiązującego prawa wszyscy kapłani powinni corocznie odprawiać rekolekcje, lecz tym razem „u siebie”.⁹ Chodziło więc zapewne o odprawienie wymienionych ćwiczeń indywidualnie.¹⁰

Od 1911 r. do 1914 r., według dawnego porządku, rekolekcje odbywały się w Seminarium Duchownym w miesiącu lipcu i trwały 3 dni. Ks. Wincenty Petrykowski, ówczesny wikariusz generalny, rokrocznie — na łamach „Miesięcznika Pasterskiego Płockiego” powiadamiał duchowieństwo o odnośnych rozporządzeniach biskupa płockiego. W uwagach nad planem rekolekcji znajdują się wskazania, aby do sakramentu pokuty przystępować w godzinach nie objętych planem. Podkreśla się także konieczność zachowania milczenia celem właściwego przeżycia ćwiczeń. Z zamieszczonej pod listą kapłanów zobowiązanych do odprawienia rekolekcji w 1911 r. uwagi wynika, że duchowieństwo miasta Płocka miało do wyboru pierwszy lub drugi turnus rekolekcyjny.¹¹

W 1915 r. brak jakiegokolwiek zarządzenia w sprawie rekolekcji. Jedynie w dziale „Nowiny” organu urzędowego diecezji (MPP) została zamieszczona informacja, iż w rekolekcjach dla alumnów przewidzianych z okazji rozpoczęcia roku seminaryjnego mogą uczestniczyć kapłani, którzy nie mogli do tej pory odprawiać dorocznych ćwiczeń rekolekcyjnych.¹²

Dnia 28 kwietnia 1916 r. biskup Nowowiejski zobowiązał wszystkich dziekań do zorganizowania rekolekcji dla kapłanów w dekanatach. Sugerował przy tym, aby ćwiczenia te odbywały się w dwóch turnusach, co ułatwiłoby wszystkim duchownym wypełnienie tego doniosłego obowiązku. Dziekani zostali jednocześnie zobowiązani do złożenia rządy diecezji sprawozdania z rekolekcji.¹³

Gdy w 1917 r. ukazał się Kodeks Prawa Kanonicznego, przepis kan. 126, polecający odprawianie rekolekcji przez kapłanów przynajmniej co 3 lata, w określonym miejscu, przez okres czasu wskazany przez ordynariusza, nie

⁷ A. Wnukowski, Biskup Płocki do Wielebnego Duchowieństwa, „Miesięcznik Pasterski Płocki” (odtąd: MPP) 7 (1907) s. 185.

⁸ Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z dnia 7 VI 1909 r., MPP 6 (1909) s. 146.

⁹ Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego, MPP 5 (1910) s. 96.

¹⁰ Por. Z. Adamkowski, Normy dyscyplinarne dla duchowieństwa w ustawodawstwie partykularnym diecezji płockiej w latach 1906—1927. Studium historyczno-prawne, Lublin 1982 (mps Bibl. KUL), s. 27—28.

¹¹ Zob. Rozporządzenia Kurii Diecezjalnej, MPP 5 (1911) s. 160—163; MPP 5 (1912) s. 150—153; MPP 5 (1913) s. 143—146; MPP 5 (1914) s. 194—197.

¹² MPP 9 (1915) s. 156.

¹³ Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z dnia 28 IV 1916 r., MPP (1916) s. 138.

wpłynął na praktykę diecezjalną corocznego odprawiania wymienionych ćwiczeń, istniejącą od czasów biskupa Poniatowskiego. Już bowiem w 1917 r.,¹⁴ podobnie jak i w 1918¹⁵ i 1919 r.¹⁶ biskup Nowowiejski wzywał kapłanów na doroczne rekolekcje. Rządca diecezji zobowiązał mianowicie dziekanów do zorganizowania tych ćwiczeń, łącznie ze sporządzeniem i przesłaniem do ordynariusza odpowiednich sprawozdań. Decyzję o odprawianiu w 1918 i 1919 r. rekolekcji w dekanatach uzasadniono brakiem żywności.

W 1920 r. miejscem odprawiania trzydniowych rekolekcji przez wszystkich kapłanów diecezji stał się — po raz pierwszy — wyłącznie Płock. Z uwagi na dużą liczbę uczestników ćwiczenia rekolekcyjne miały się odbyć w czterech turnusach.¹⁷ Praktyka ta nie była kontynuowana w roku następnym,¹⁸ w roku zaś 1922 tylko połowa duchowieństwa odprawiła — w dwóch turnusach — rekolekcje w Płocku.¹⁹

W 1923²⁰ i 1924 r.²¹ Kuria Diecezjalna wezwała określoną grupę księży do odprawienia rekolekcji w Seminarium Duchownym.

Z powodu odbywającego się w 1925 r. zjazdu katolickiego w Mławie oraz wyjazdu pewnej liczby kapłanów z pielgrzymką jubileuszową do Rzymu, Kuria poinformowała, iż nie będzie w wymienionym roku wzywać na wspólne rekolekcje do Płocka. Zobowiązano natomiast wszystkich do odprawiania ćwiczeń rekolekcyjnych indywidualnie lub grupowo. O spełnieniu tego obowiązku należało powiadomić dziekana, ten zaś z kolei miał przesłać sprawozdanie do Kurii.²²

Do praktyki odprawiania rekolekcji w Płocku przez część duchowieństwa powrócono w 1926²³ i 1927 r.²⁴

2. OKRES 1927—1939

Synod diecezjalny z 1927 r. nie wniósł żadnych istotnych zmian w stosunku do istniejącej praktyki rekolekcyjnej. Polecał mianowicie — w statucie 14 — coroczne odprawianie trzydniowych rekolekcji kapłańskich. Ci, którzy zostaną imiennie wezwani w danym roku na rekolekcje, winni je odprawić w Seminarium Duchownym. Pozostali natomiast, wyjaśniał statut, obowiązani są odprawić wspomniane ćwiczenia w jakimś domu rekolekcyjnym lub zakonnym, a nawet w domu parafialnym. O odbytych rekolekcjach należało powiadomić dziekana.²⁵

Dnia 4 maja 1927 r. biskup płocki A. J. Nowowiejski wydał rozporządzenie diecezjalne informujące, że rekolekcje dla kapłanów w owym roku miały się odbywać w Seminarium Duchownym w dwóch turnusach.²⁶ Wszyscy

¹⁴ Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z 3 V 1917 r., MPP 5 (1917) s. 119.

¹⁵ Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z 11 V 1918 r., MPP 5 (1918) s. 101.

¹⁶ Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z 15 VI 1919 r., dodatek do MPP z 1919 r., s. 40.

¹⁷ Rozporządzenie Kurii Diecezjalnej, MPP 5 (1920) s. 71.

¹⁸ Rozporządzenie diecezjalne, MPP 4 (1921) s. 41.

¹⁹ Rozporządzenie Kurii Diecezjalnej, MPP 5 (1922) s. 83.

²⁰ Rozporządzenie Kurii Diecezjalnej, MPP 5 (1923) s. 77.

²¹ Rozporządzenie Kurii Diecezjalnej, MPP 5 (1924) s. 213—214.

²² Rozporządzenie diecezjalne, MPP 6 (1925) s. 213—214.

²³ Rozporządzenie diecezjalne, MPP 5 (1926) s. 169.

²⁴ Rozporządzenie diecezjalne, MPP 5 (1927) s. 168.

²⁵ Constitutiones XL-mae Synodi Dioecesanæ Plocensis, Plociae 1927, s. 5.

²⁶ Zob. Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z dnia 4 V 1927 r., MPP 5 (1927)

kapłani diecezjalni mieli obowiązek, zgodnie ze statutami synodalnymi, uczestniczenia w jednym z turnusów odbywających się w miesiącu lipcu. Każdy z turnusów trwał pełne trzy dni. I turnus odbył się w dniach 4—7 lipca, II turnus w dniach 11—14 lipca, wraz z udziałem arcypasterza. Rekolekcje prowadził kapłan ze zgromadzenia Słowa Bożego, ks. Drapiewski.²⁷

Jednocześnie prawodawca podaje — w dziale „Informacje i odpowiedzi” — do wiadomości, że rekolekcje kapłańskie odbędą się w domu rekolekcyjnym księży jezuitów w Dziedzicach Śląskich.²⁸ Uprasza się, aby chętni wcześniej nadesłali zgłoszenia.

W następnym roku rządcą diecezji nie wydał żadnego rozporządzenia w sprawie rekolekcji kapłańskich. Nie ma też innej wzmianki, aby takie rekolekcje były zorganizowane i przeprowadzane w diecezji płockiej.

W dniu 10 maja 1929 r., biskup płocki wydał rozporządzenie diecezjalne, aby tego roku odbyły się wspólne rekolekcje kapłańskie diecezji płockiej w Seminarium Duchownym.²⁹ Na podstawie akt kurialnych sporządzono imienny wykaz kapłanów zobowiązanych w wymienionym roku do udziału w rekolekcjach kapłańskich. Na wszystkie turnusy wyszczególniono imiennie poszczególnych księży z dekanatów. Duchownym z miasta Płocka pozostawiono swobodę wybrania pierwszego lub drugiego turnusu.

Podano również informację, że rekolekcje dla księży odbędą się w „Księżówce Śląskiej”, organizowane przez organizację księży polskich „Unitas”.³⁰ Rekolekcje te były prowadzone dla wszystkich diecezji polskich. Chętni — zaznaczono — powinni skierować swoje zgłoszenia do „Księżówki Śląskiej” w Koszycach.

W roku 1930 biskup płocki nie wydał żadnego rozporządzenia w sprawie wspólnych rekolekcji kapłańskich. W tymże roku, w dniach od 8—11 lipca odbył się w gmachu Seminarium Duchownego drugi kurs teologiczny dla duchowieństwa.³¹ Z uwagi na to, że nie przewidywało się wspólnych rekolekcji, zakomunikowano, by wszyscy kapłani odprawili je w domach rekolekcyjnych zakonnych,³² w dekanacie lub u siebie. O spełnieniu obowiązku należało powiadomić dziekana, który z kolei miał przesać sprawozdanie do Kurii Diecezjalnej.

Aby umożliwić kapłanom skorzystanie z rekolekcji, w dziale „Kronika” w MPP zamieszczono informacje o rekolekcjach organizowanych w Dziedzicach na Śląsku z dokładnym terminarzem poszczególnych turnusów.³³

s. 168. Na poszczególne turnusy wyznaczono imiennie poszczególnych księży z dekanatu.

²⁷ Zob. Kronika, MPP 8 (1927) s. 297. W pierwszym turnusie wzięło udział 60 kapłanów, w drugim nie podano liczby księży.

²⁸ Zob. Informacje i odpowiedzi, MPP 2 (1927) s. 80; MPP 6 (1927) s. 239. Podano tam dokładny terminarz poszczególnych serii. Wszystkich serii zaplanowano 10.

²⁹ Zob. Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z dnia 10 V 1929 r., MPP 5 (1929) s. 133. Rekolekcje odbyły się w lipcu w dwóch turnusach. Każdy turnus trwał trzy dni.

³⁰ Zob. Informacje i odpowiedzi, MPP 6 (1929) s. 191. Rekolekcje te były zorganizowane w trzech turnusach: I od 26—30 sierpnia; II od 23—27 września; III od 21—25 października.

³¹ Zob. Rozporządzenie diecezjalne, MPP 5 (1930) s. 137: „Uczestniczyć w nim zobowiązani są wszyscy kapłani diecezji, zarówno świeccy jak i zakonnicy, zarówno proboszczowie, jak wikariusze i prefekci z wyjątkiem tych, którzy ukończyli 60 lat życia, chorych oraz tych, którzy mają odpusty u siebie w tym terminie”.

³² Tamże. Podano domy zakonne: w Przasnyszu u OO. Pasjonistów, w Dziedzicach i we Lwowie u OO. Jezuitów.

³³ Zob. Kronika, MPP 4 (1930) s. 122: „Na prywatne rekolekcje zamknięte można przybywać w każdym czasie donosząc o terminie przyjazdu”.

Od 1930 roku odbywają się na Jasnej Górze rekolekcje dla kapłanów z całej Polski, prowadzone przez księży biskupów. Na mocy uchwały Episkopatu zaliczają się one w poczet rekolekcji przepisanych kapłanom przez prawo kanoniczne.³⁴ Można wnioskować, że kapłani wzięli udział w tych rekolekcjach lub odprawili je prywatnie, zgodnie ze wskazaniem synodu z 1927 r.

W następnych latach omawianego okresu zostały podane informacje w sprawie rekolekcji kapłańskich na Jasnej Górze, które odbywały się pod przewodnictwem księży biskupów.³⁵ W 1931 i 1932 r. prowadzone były w czterech seriach: dla księży prefektów, księży wikariuszy, księży proboszczów i dla księży profesorów fakultetów teologicznych i seminariów. W dwóch następnych latach prowadzone były w dwóch grupach. W rekolekcjach tych, kierowanych przez księży biskupów, mogli uczestniczyć kapłani z całego kraju. Każda seria rekolekcji trwała pełne trzy dni.

Podano również w MPP informacje odnośnie do rekolekcji kapłańskich w Dziedzicach Śląskich i w Koszycach, z których to ćwiczeń kapłani płocki mogli skorzystać.³⁶ Świadczy to o głębokiej trosce prawodawcy o życie duchowe kapłanów.

W 1931 r. biskup płocki ponownie wydał rozporządzenie diecezjalne i wyraził życzenie, aby tego roku księża proboszczowie wzięli udział w rekolekcjach prowadzonych w Seminarium Duchownym pod przewodnictwem o. Jana Rostworowskiego.³⁷ Jednocześnie biskup, stosownie do statutu 14 synodu diecezjalnego z 1927 roku, zobowiązuje pozostałych kapłanów do odprawienia dorocznego rekolekcji na Jasnej Górze w Częstochowie lub w innym domu zakonnym. W wyżej wymienionych rekolekcjach wzięło udział 91 rekoлектantów, samych księży proboszczów.³⁸

W roku następnym nie były organizowane wspólne rekolekcje dla księży diecezji płockiej, jednak biskup A. J. Nowowiejski wydał w tej sprawie rozporządzenie diecezjalne. Z uwagi na to, że nie przewidywało się wspólnych rekolekcji w seminarium, polecił, aby każdy kapłan, w myśl statutu 14 synodu, odprawił je w jakimś domu rekolekcyjnym. Można było odprawić te ćwiczenia także w grupach, w obrębie dekanatu. Zobowiązano dziekanów, aby złożyli do Kurii sprawozdanie z odbytych rekolekcji.³⁹

Dnia 25 kwietnia 1933 r. biskup A. J. Nowowiejski ponownie wyraził życzenie, aby tego roku odbyły się rekolekcje dla księży proboszczów i księży wikariuszy.⁴⁰ Według ustalonego porządku odbyły się one w Płocku, w Seminarium Duchownym, w miesiącu lipcu, w dwóch turnusach. Każdy z turnusów trwał trzy dni. Na podstawie akt kurialnych sporządzono imienny wykaz księży zobowiązanych do udziału w rekolekcjach. Na poszczególne turnu-

³⁴ Zob. K. Rogalski, *Formacja duchowa kapłanów diecezjalnych w kanonicznym prawie powszechnym i partykularnym płockim w latach 1906—1976*, Płock 1980 (mps Bibl. Sem. Duch. w Płocku), s. 38.

³⁵ Zob. MPP 1 (1931) s. 22; MPP 6 (1931) s. 219; MPP 3 (1932) s. 132; MPP 5 (1933) s. 228; MPP 6 (1934) s. 286; MPP 1 (1938) s. 54.

³⁶ Zob. MPP 6 (1931) s. 224; MPP 7 (1931) s. 276; MPP 5 (1932) s. 216; MPP 6 (1932) s. 261; MPP 4 (1933) s. 180; MPP 12 (1933) s. 538; MPP 5 (1934) s. 237; MPP 8 (1936) s. 379.

³⁷ Zob. Rozporządzenie diecezjalne, MPP 3 (1931) s. 106. Rekolekcje te odbyły się w dniach od 30 czerwca do 3 lipca w jednej grupie, trwały trzy dni.

³⁸ Zob. Kronika, MPP 7 (1931) s. 275.

³⁹ Rozporządzenie diecezjalne, MPP 5 (1932) s. 194.

⁴⁰ Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z dnia 25 IV 1933 r., MPP 5 (1933) s. 191.

sy wyznaczono imiennie poszczególnych księży. Księża z miasta Płocka mogli wziąć udział w rekolekcjach w pierwszym lub drugim turnusie.

Biskup zastrzegł, aby księża prefekci odprawili wspólne rekolekcje dla księży prefektów na Jasnej Górze lub w Dziedzicach. Zobowiązał również do powiadomienia Kurii Diecezjalnej o odprawionych ćwiczeniach przez nadstawienie zaświadczenia przewodniczącego rekolekcji.

Natomiast księża proboszczów lub wikariuszów, którzy dla ważnych powodów prosili Kurię o zwolnienie lub nie odpowiadał im termin rekolekcji w Płocku, biskup zobowiązywał do odprawienia rekolekcji w domu rekolekcyjnym.

W 1934 r. zostało wydane rozporządzenie diecezjalne biskupa A. J. Nowowiejskiego donoszące, że z racji odbywającego się kursu duszpasterskiego, rekolekcji wspólnych w Seminarium Duchownym nie będzie.⁴¹ Jednak w trosce o dobro duchowe kapłanów rządca diecezji zastrzegł, w myśl statutu 14 synodu z 1927 r., aby ćwiczenia rekolekcyjne odprawić w domu rekolekcyjnym albo wspólnie w obrębie dekanatu. Zobowiązano przy tym dziekanów do powiadomienia Kurii Diecezjalnej o wykonaniu tego polecenia.

Dnia 3 maja 1935 r. biskup Nowowiejski ponownie wyraził życzenie, aby tego roku odbyły się rekolekcje dla wszystkich kapłanów diecezji płockiej.⁴² Według ustalonego porządku, rekolekcje odbyły się w Płockim Seminarium Duchownym, w miesiącu lipcu, w dwóch turnusach, pod kierownictwem o. Rostworowskiego, T.J. Każdy z turnusów trwał pełne trzy dni.

W wyżej wymienionych rekolekcjach, księża — członkowie kapituły katedralnej, nadmieniał biskup, mogą wziąć udział w pierwszym lub drugim turnusie. Natomiast księża profesorowie mogą odprawić rekolekcje razem z alumnami w seminarium po wakacjach. Od tego obowiązku mogą być zwolnieni, jeśli odprawili ćwiczenia rekolekcyjne w Wielkim Poście. Zwrócono uwagę odnośnie do księży proboszczów i wikariuszów, którzy z racji ważnych powodów zmuszeni byli zmienić termin swoich rekolekcji, aby uprzednio powiadomili o tym Kurię Diecezjalną. Było to konieczne w celu dokonania zmian w rozkładzie mieszkań w seminarium przez jego prokuratora.

W rok później ustawodawca płocki nie wydał żadnego rozporządzenia w sprawie wspólnych rekolekcji kapłańskich. W tym też roku odbył się pierwszy polski synod plenarny w Częstochowie, którego uchwała 6, zgodnie z kan. 126 KPK, mówiła: „Każdy kapłan ma obowiązek uczestniczyć przynajmniej co trzy lata w rekolekcjach według zarządzeń Biskupa. Zleca się ponadto rekolekcje coroczne oraz miesięczne dni skupienia”.⁴³ Ponadto uchwała 128 tegoż synodu wyraźnie stwierdzała, że: „należy się starać, aby w każdej diecezji były domy dla rekolekcji zamkniętych”.⁴⁴

Dnia 10 maja 1937 r. biskup płocki zarządził, aby w wymienionym roku odbyły się rekolekcje dla wszystkich kapłanów w dwóch terminach.⁴⁵ Rekolekcje zorganizowano w kościele poreformackim w Płocku. Podano dokładny

⁴¹ Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z roku 1934, MPP 4 (1934) s. 160.

⁴² Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z dnia 5 V 1935 r., MPP 5 (1935) s. 195.

⁴³ Zob. Pierwszy Polski Synod Plenarny w 1936 r., MPP 1 (1938) s. 11.

⁴⁴ Tamże, MPP 2—3 (1938) s. 69.

⁴⁵ Zob. Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z dnia 10 V 1937 r., MPP 5 (1937) s. 221—223.

terminarz poszczególnych turnusów i imienny wykaz poszczególnych księży na daný turnus. Rekolekcje odbywały się pod kierunkiem o. Kazimierza Dąbrowskiego T.J. z Pińska. Każda seria rekolekcji trwała trzy dni.

„W tegorocznych rekolekcjach — zaznaczył biskup — księża członkowie kapituły katedralnej ponownie mogą wziąć udział w I lub II terminie rekolekcyjnym. Księża profesorowie Seminarium mają obowiązek odprawić rekolekcje razem z alumnami po wakacjach, jeśli nie odprawili ich w Wielkim Poście tegoż roku”.⁴⁶ W rozporządzeniu odnośnie do rekolekcji zastrzega się, aby księża proboszczowie lub wikariusze, którzy dla ważnych powodów są zmuszeni zmienić termin swych rekolekcji, powiadomili Kurię Diecezjalną. Ta wiadomość jest konieczna w celu zmian mieszkań w seminarium przez księdza prokuratora. Na każdy turnus zostało wyznaczonych przeciętnie 135 księży.

„W tym roku, dodawał biskup, od wspólnych rekolekcji w Płocku zwolnieni są ci kapłani, którzy zgłosili się na ośmiodniowe rekolekcje na Jasną Górę”.⁴⁷ Rekolekcje te miały miejsce w dniach 2—10 lipca pod patronatem Unii Apostolskiej.

W tym samym 1937 roku, w innym rozporządzeniu diecezjalnym, skierowano uzupełniające wezwanie na rekolekcje kapłańskie.⁴⁸ Zobowiązano księży, którzy nie mogli przybyć na wspólne rekolekcje do Płocka, aby odprawili ćwiczenia rekolekcyjne w innym domu rekolekcyjnym.

W rozporządzeniu diecezjalnym z dnia 13 maja 1938 r. biskup informuje księży, iż z powodu zjazdu duchowieństwa diecezjalnego na synod 14 VI oraz na Kongres Eucharystyczny w Płocku 23—24 VI, nie będzie wspólnych rekolekcji kapłańskich w Seminarium Duchownym.⁴⁹ Jednocześnie zobowiązuje, aby wszyscy kapłani odprawili rekolekcje prywatnie w domach rekolekcyjnych lub wspólnie w poszczególnych dekanatach.

Synod diecezjalny płocki z 1938 r. w statucie 20 cytuje tę samą treść, którą podał synod z 1927 roku w statucie 14 odnośnie do rekolekcji duchowieństwa. Istnieje jednak pewna różnica, gdyż w statutach z 1938 r. jest mowa o powiadomieniu nie dziekana, lecz Kurii Diecezjalnej.⁵⁰

Dnia 12 maja 1939 r. biskup Nowowiejski wydał rozporządzenie diecezjalne w sprawie rekolekcji kapłańskich, w którym przypomina, że obowiązek odprawienia dorocznych rekolekcji dotyczy wszystkich kapłanów diecezji.⁵¹ Ćwiczenia zostały w tymże roku zorganizowane w kościele poreformackim i odbyły się w dwóch turnusach. Członkowie kapituły katedralnej i Kurii Diecezjalnej mogli wziąć udział we wspomnianych rekolekcjach w I lub w II turnusie. Księża profesorowie zaś zostali zobowiązani do odprawienia rekolekcji wspólnie z alumnami w seminarium po wakacjach, jeśli nie odprawili owych ćwiczeń w Wielkim Poście. Od wspólnych rekolekcji w Płocku mogli być zwolnieni jedynie ci kapłani, którzy zgłosili swój udział w ośmiodniowych rekolekcjach w Częstochowie, organizowanych w domu rekolekcyjnym przez Unię Apostolską w drugiej połowie sierpnia.

⁴⁶ Tamże, s. 222.

⁴⁷ Tamże.

⁴⁸ Rozporządzenie diecezjalne, MPP 6 (1937) s. 276. W ogólnym wykazie kapłanów wezwanych na rekolekcje pominięto pomyłkowo dekanat raciański.

⁴⁹ Zob. Rozporządzenie bpa A. J. Nowowiejskiego z dnia 13 V 1938 r., MPP 5 (1938) s. 199.

⁵⁰ Statuta XLI-mae Synodi Dioecsanae Plocensis, anno 1938, Plociae 1938, s. 6.

⁵¹ Rozporządzenie bpa J. Nowowiejskiego z dnia 12 V 1939 r., MPP 5 (1939) s. 233. Zob. W. Wiśniewski, Dyscyplina duchowieństwa diecezji płockiej w świetle ustawodawstwa diecezjalnego w latach 1927—1939 (mps Bibl. KUL), s. 27.

Księża wyznaczeni na rekolekcje, jeśli z ważnych powodów zmuszeni byli zmienić termin rekolekcji, winni uprzednio poinformować Kurię Diecezjalną w celu dokonania zmian w rozkładzie mieszkań.

Rekolekcje w 1939 r. prowadził o. Jan Bratek T.J. z Pińska. Na każdy turnus wyznaczono przeciętnie 145 księży.

ZAKOŃCZENIE

Istniejący od czasów biskupa Poniatowskiego obowiązek corocznego odprawiania rekolekcji przez kapłanów diecezji płockiej miał na uwadze troskę o właściwą formację duchową kleru. Pozostaje momentem charakterystycznym, iż nawet wejście w życie w 1918 r. Kodeksu Prawa Kanonicznego, polecającego odprawianie rekolekcji kapłańskich co 3 lata, nie uchyliło prawa diecezjalnego w tym względzie. Poszczególni rządcy diecezji podtrzymywali konsekwentnie ów obowiązek corocznego oddawania się przez duchowieństwo ćwiczeniom rekolekcyjnym. Świadczy to o przywiązywaniu przez nich dużej wagi do dziedziny formacji ascetycznej kapłanów.

Praktyce płockiej pozostały wierne synody diecezjalne, zarówno w 1927, jak i w 1938 r. Tym samym sankcjonowały one dawne prawo diecezjalne.